

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 kwietnia 2015 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, XIII Wydział Gospodarczy zasądził od pozwanego B. S. na rzecz powoda M. A. kwotę 38 081,20 złotych wraz z ustawowymi odsetkami i obciążył pozwanego kosztami procesu w łącznej wysokości 2 890 złotych (483 złote + 2 417 złotych). Postępowanie co do kwoty 500 złotych zostało przez Sąd Rejonowy umorzone.

Sąd Rejonowy ustalił, że pozwany B. S. świadczył na rzecz powoda M. A. usługi przewozu. Powód wezwał swojego kontrahenta do zapłaty. Pozwany potwierdził fakt korzystania z usług przewozowych i podniósł zarzut przedawnienia.

Sąd Rejonowy zważył, że strony łączyła umowa przewozu. Zgodnie z treścią art. 774 k.c. przez umowę przewozu przewoźnik zobowiązuje się w zakresie działalności swojego przedsiębiorstwa do przewiezienia za wynagrodzeniem osób lub rzeczy.

Pozwany, który ten przewóz zlecił nie zapłacił podnosząc zarzut przedawnienia.

Przepis art. 77 ustawy prawo przewozowe stanowi, że przedawnienie dla roszczeń z tytułu zapłaty lub zwrotu należności biegnie od dnia zapłaty, a gdy jej nie było, od dnia, w którym powinna nastąpić. W przypadku faktur VAT o numerach (...) nie upłynął jeden rok od daty zapłaty wskazanej na fakturach do daty wniesienia pozwu. Roszczenia z tytułu należności przewozowych przedawnia się z upływem roku od dnia, w którym zapłata powinna nastąpić. Bieg przedawnienia zawieszają się na okres od dnia wniesienia reklamacji lub wezwania do zapłaty do dnia udzielenia odpowiedzi na reklamację lub odpowiedzi

na wezwanie nie dłużej niż na okres 3 miesięcy. W przypadku faktury VAT numer (...) wezwanie do zapłaty z lipca 2012 roku przedłużyło termin i przedawnienie nie nastąpiło.

Sąd Rejonowy wskazał, iż kwotę 38 581,20 złotych zasądził na podstawie art. 774 k.c., o odsetkach orzekł na podstawie art. 481 k.c., a o kosztach procesu w myśl zasady wyrażonej w art. 98 k.p.c..

Apelację od powyższego wyroku złożył pozwany, w której wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym oraz kosztów opłaty od pełnomocnictwa według norm przepisanych.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucono:

a. naruszenie przepisów postępowania, mające wpływ na wynik sprawy w postaci:

- art. 225 k.p.c. przez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy strona złożyła uzasadniony wniosek w przedmiocie otwarcia rozprawy na nowo;

- art. 328 § 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie polegające na pominięciu uzasadnienia w zakresie faktów i twierdzeń powołanych przez pozwanego w piśmie procesowym z dnia 30 marca 2015 roku oraz nie ustosunkowanie się do wniosku pozwanego o otwarcie rozprawy na nową;

- art. 233 § 1 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że powód udowodnił skutecznie spełnienie przez niego przesłanek dla dochodzenia należności z tytułu przewozu zgodnie z przepisami prawa przewozowego podczas, gdy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy przeczył powyższemu;

b. naruszenie prawa materialnego w postaci:

- art. 792 k.c. w zw. z art. 15 ustawy prawo przewozowe, polegające na ich niezastosowaniu w sytuacji, gdy pozwany był odbiorcą przesyłki w związku z czym roszczenia z tytułu przewoźnego wobec odbiorcy stają się wymagalne z dniem odbioru przesyłki a więc od tego terminu biegnie przedawnienie;

- art. 77 ust. 2 ustawy prawo przewozowe poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że w przedmiotowej sprawie znajduje on zastosowanie podczas, gdy z uwagi na fakt, że pozwany był odbiorcą przesyłki zastosowanie winny mieć przepisy art. 51 ustawy prawo przewozowe;

- art. 75 ust. 1 ustawy prawo przewozowe przez jego niezastosowanie skutkujące uznaniem, że pozwany był legitymowanym biernie podczas, gdy nie zostały spełnione warunki naruszonego przepisu;

- § 8 Rozporządzenia Ministra Transportu i Budownictwa z dnia 24 lutego 2006 roku w sprawie ustalania stanu przesyłek oraz postępowania reklamacyjnego w zw. z art. 75 ust. 1 ustawy prawo przewozowe przez jego niezastosowanie skutkujący przyjęciem, że powód dokonał wezwania do zapłaty podczas, gdy nie spełniało ono warunków określonych przepisami i nie może zostać uznane za skuteczne.

W uzasadnieniu apelujący podniósł, że Sąd Rejonowy powinien rozpatrzyć i uwzględnić wniosek strony o otwarcie rozprawy na nowo, gdyż miało ono na celu zabezpieczenie i ochronę praw wnioskodawcy i miało się przyczynić do wszechstronnej oceny materiału dowodowego oraz pozwolić na wydanie wyroku w oparciu o wszechstronnie rozpoznany stan sprawy. W piśmie tym został podniesiony zarzut braku legitymacji procesowej biernej co uniemożliwiało przyjęcie, iż otwarcie rozprawy na nowo nie pozostawało uzasadnione. Podnoszona przez pozwanego argumentacja uzasadniająca otwarcie rozprawy stanowiła reakcję na argumenty powoda zgłoszone w trakcie rozprawy w dniu 26 marca 2015 roku, w tym w szczególności jednoznaczne oświadczenie jego pełnomocnika, iż podstawą roszczeń są przepisy prawa przewozowego. W sytuacji, kiedy Sąd pierwszej instancji nie znalazł uzasadnionych podstaw do otwarcia rozprawy na nowo odmowę uwzględnienia tego wniosku winien umotywić w uzasadnieniu orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie. Tymczasem Sąd Rejonowy w żadnej mierze nie odniósł się do treści pisma procesowego pozwanego z dnia 30 marca 2015 roku, a w uzasadnieniu orzeczenia brak jest wyjaśnienia przyczyn i okoliczności, które w ocenie Sądu warunkowały wydanie wyroku z pominięciem wniosku strony pozwanej.

Ponadto wskazano, iż Sąd Rejonowy dokonał wybiórczej, ale nie wszechstronnej oceny materiału dowodowego. W pełnym zakresie uwzględniono argumentację strony powodowej. Poza zainteresowaniem Sądu pozostawała natomiast treść samego sprzeciwu od nakazu zapłaty, w którym pozwany zwracał uwagę iż żądana kwota nie znajduje uzasadnienia i jako taka nie wynika z dokumentów będących w posiadaniu pozwanego. Sąd nie uwzględnił też okoliczności, iż powód na poparcie swojego roszczenia załączył wyłącznie faktury VAT wraz z potwierdzeniami zapłaty za bliżej nieokreślone usługi transportowe czy też zapłatę częściowo za faktury. Należy zauważyć, iż zgodnie z przyjętym poglądem niedopuszczalnym pozostaje ustalenie na podstawie samych faktur VAT treści łączącej strony umowy,

jak również zakresu jej realizacji, aby tym samym wysokości uzasadnionych roszczeń.

W konsekwencji należy uznać, że powód nie udowodnił, że roszczenia wynikające z wystawionych faktur VAT są należne, a umowę zrealizowano w takim zakresie, który uzasadniałby spełnienie świadczenia objętego pozwem. Pełnomocnik pozwanego wskazał, iż w istniejącym stanie faktycznym i zgodnie z treścią przedłożonych faktur pozwany winien być traktowany jako odbiorca przesyłki. Oznacza to, iż odbiorca z chwilą przyjęcia przesyłki staje się odpowiedzialny za zapłatę orzeczonych w liście przewozowym należności. Oznacza to, że roszczenie przysługujące powodowi w stosunku do pozwanego

- jako odbiorcy przesyłki wymagalne stają się z dniem odbioru przesyłki i od tego dnia biegnie termin przedawnienia. Sąd Rejonowy błędnie przyjął, iż momentem, od którego należy liczyć początek biegu przedawnienia jest termin roku od dnia płatności wskazanej

na fakturze w konsekwencji w sposób nieprawidłowy zastosowano art. 77 ust. 3 pkt. 4 w zw. z art. 51 ustawy prawo przewozowe, gdyż błędnie przyjęto, iż przedawnienie biegnie od dnia wskazanego w fakturze jako dzień płatności. Mając na uwadze zaprezentowane stanowisko pełnomocnik apelującego wskazał, że najpóźniejszym dniem wykonania przewozu przez powoda był dzień wystawienia faktury co oznacza, że należności przedawniły się, a termin przedawnienia należy liczyć dla poszczególnych faktur VAT od dnia 30 czerwca 2013 roku, 15 lipca 2013 roku i 1 sierpnia 2013 roku. W tej sytuacji Sąd Rejonowy błędnie określił termin, do którego należy liczyć początek biegu terminu przedawnienia.

Ponadto wskazano, iż w przedmiotowym stanie faktycznym nie może być mowy o przerwaniu biegu przedawnienia na skutek wysłania wezwania do zapłaty.

Treść tego wezwania niespełnianiu wymogów określonych w § 8 rozporządzenia Ministra Transportu i Budownictwa z dnia 24 lutego 2006 roku. Ponadto wskazano,

iż przepis art. 75 ustawy prawo przewozowe stanowi, że dochodzenie roszczeń w postępowaniu sądowym na podstawie ustawy lub przepisów wydanych w jej wykonaniu przysługuje przewoźnikowi po bezskutecznym wezwaniu zobowiązanego do zapłaty.

Nie wyczerpanie procedury przedsądowego wezwania do zapłaty dłużnika z tytułu wykonanej usługi przewozowej stanowi zatem w każdym wypadku niezależnie od charakteru podnoszonych roszczeń obligatoryjny element uwzględnienia powództwa skoro

w przedmiotowej sprawie warunek ten nie został spełniony. Sąd pierwszej instancji powinien wziąć pod uwagę z urzędu i w konsekwencji oddalić powództwo. Reasumując wskazano,

że pozew o roszczenie nie objętych wcześniej reklamacją albo wezwaniem do zapłaty podlega oddaleniu, gdyż po stronie pozwanego zachodzi brak legitymacji procesowej biernej.

W odpowiedzi na apelację pełnomocnik powoda wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego przed sądem II instancji.

W uzasadnieniu pisma wskazano, iż faktury VAT załączone do akt są zaakceptowane przez pozwanego poprzez zamieszczenie na nich pieczęci firmowej pozwanego

oraz opatrzone zostały podpisem pozwanego. Oznacza to, że strona pozwana w ten sposób zaakceptowała treści łączącego strony stosunku prawnego, przyjęła przedmiot świadczenia bez zastrzeżeń oraz zaakceptowała wysokość roszczenia powoda. Do faktur VAT zostały złożone potwierdzenia przelewów jakie pozwany dokonał na rzecz powoda.

Z uwagi na to,

iż pozwany nie wskazał tytuł spełnienia świadczenia powód dokonał rozliczenia wpłat. Wskazano, że zgodnie z treścią art. 77 ust. 4 ustawy prawo przewozowe bieg przedawnienia zawiesza się na okres od dnia wniesienia reklamacji lub wezwania do zapłaty do dnia udzielenia odpowiedzi na reklamację lub wezwania do zapłaty i zwrócenia załączonych dokumentów, najwyżej jednak na okres przewidziany do załatwienia reklamacji lub wezwania do zapłaty. Strona powodowa nie podzieliła stanowiska swojego przeciwnika. Wskazano,

iż przepis § 8 Rozporządzenia Minister Transportu i Budownictwa z dnia 24 lutego 2006 roku nakłada na adresata normy prawnej bezwzględny obowiązek zastosowania się do wszystkich elementów skonstruowanej normy. Faktem jednak jest, iż nawet na takie wezwanie do zapłaty jakie zostało przesłane pozwanemu, nie udzielił żadnej odpowiedzi.

Wskazano, że w stosunku do powoda zostały spełnione wszystkie przesłanki pozwalające na skierowanie sprawy na drogę postępowania sądowego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja jest niezasadna i jako taka podlega oddaleniu w całości.

Argumenty podniesione przez apelującego w złożonym środku odwoławczym są niezasadne i jako takie nie mogą skutkować zmianą zaskarżonego orzeczenia.

Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił stan faktyczny w przedmiotowej sprawie, dokonał prawidłowej analizy i oceny zebranych i przeprowadzonych dowodów.

Jego rozumowaniu nie można przedstawić zarzutów natury merytorycznej czy logicznej. Rzeczywiście uzasadnienie zapadłego orzeczenia jest bardzo lakoniczne, ale zawiera wszystkie elementy określone w art. 328 k.p.c., co umożliwia Sądowi Okręgowemu kontrolę merytoryczną zapadłego orzeczenia.

Nie można uznać, iż w przedmiotowym procesie strona pozwana była pozbawiona możliwości obrony swoich praw. Pozwany podniósł, iż Sąd Rejonowy nie wskazał przyczyn braku rozpoznania jego wniosku o otwarcie zamkniętej rozprawy. Już po zamknięciu rozprawy w dniu 30 marca 2015 roku do Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, XIII Wydział Gospodarczy wpłynął wniosek pełnomocnika pozwanego o otwarcie rozprawy. We wniosku wskazano, iż po stronie pozwanego zachodzi brak legitymacji procesowej biernej. Działania strony pozwanej należy uznać za spóźnione. W ocenie Sądu otwarcie rozprawy może nastąpić na skutek nadzwyczajnych okoliczności doniosłych

dla rozstrzygnięcia sprawy i to również takich okoliczności i faktów, które strony nie mogły przedstawić i przewidzieć ich istnienia w toku prowadzonego postępowania.

W tym przypadku zarzuty odnośnie legitymacji procesowej strony mogły podnieść w toku procesu. Reasumując należy uznać, iż w przedmiotowej sprawie nie zaistniały przesłanki uzasadniające i nakazujące otwarcie rozprawy, co prowadzi do wniosku, że Sąd Rejonowy

nie naruszył treści art. 225 k.p.c.. Brak odniesienia się do tej okoliczności w uzasadnieniu orzeczenia z dnia 9 kwietnia 2015 roku nie uniemożliwia Sądowi Okręgowemu merytorycznej kontroli zapadłego orzeczenia i nie prowadzi do wniosku, że w sprawie

nie doszło do rozpoznania istoty sprawy.

Nie okazał się również słuszny zarzut naruszenia przez Sąd pierwszej instancji

art. 233 k.p.c.. Zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazuje, iż Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił status łączącej strony umowy, fakt jej wykonania przez powoda

i wysokość zapłaty za wykonaną umowę. Strona pozwana w apelacji kwestionuje te ustalenia, ale nie wskazuje żadnych argumentów, które podważałyby ustalenia Sądu Rejonowego. Faktury VAT stanowią dokumenty prywatne. Co prawda celem ich wystawienia jest dokonanie rozliczeń podatkowych, ale sam fakt wystawienia faktur VAT i doniosłość ich rozliczeń z Urzędem Skarbowym pozwala stwierdzić, iż odzwierciedlają one rzeczywiste zdarzenia gospodarcze zachodzące między stronami. Nie można też pominąć, iż pozwany poza niniejszym procesem nie kwestionował wystawionych faktur VAT, podstaw ich wystawienia czy wysokości, nie domagał się wyjaśnień od powoda, ani nie zwracał mu tych faktur VAT. Co więcej częściowo regulował zobowiązania wynikające z wystawionych faktur VAT. A zatem samo zanegowanie istnienia należności wynikających z przedstawionych

w przedmiotowej sprawie faktur VAT, należy uznać jedynie za podjętą przez pozwanego próbę obrony swoich interesów, która okazała się nieskuteczna. Ponadto apelujący w swoim środku odwoławczym nie wskazał w tym zakresie konkretnych zarzutów stawianych rozstrzygnięciu Sądu Rejonowego, a jedynie przedstawił swoje stanowisko i swoją ocenę zaistniałej sytuacji.

W błędzie pozostaje apelujący twierdząc, iż pozwany powinien być traktowany jako odbiorca przesyłki z pełnymi konsekwencjami wynikającymi dla tego faktu.

Bezspornym między stronami jest, iż strony nie sporządziły listu przewozowego,

w którym określiloby niezbędne dane dotyczące osób biorących udział w wykonaniu przewozu. Jedynym dokumentem są wystawione faktury VAT. Rzeczywiście w fakturach tych jako odbiorcę wpisano pozwanego. Jednakże nie można przyjąć, iż oznacza to,

że odbiorcą przesyłki był pozwany. Równie dobrane zapis ten może oznaczać, iż pozwany jest odbiorcą faktury VAT. I taka interpretacja jest bardziej prawdopodobna, bowiem cel wystawienia faktury VAT skierowany jest na określenie uczestników czynności prawnej łączącej strony i ich wzajemnych zobowiązań. Umowa o przewóz była zawarta między B. S. a M. A., a faktura VAT dotyczyła ich rozliczeń. Trudno więc uznać i przyjąć, że w fakturze VAT strony określały kto jest odbiorcą,

a kto nadawcą przesyłki. Konsekwencją przyjęcia takiej interpretacji jest uznanie

za niezasadny zarzutu przedawnienia roszczenia dochodzonego pozwem. Skoro pozwanego nie można uznać za odbiorcę przedmiotowych przesyłek, to nie można liczyć okresu przedawnienia roszczenia dochodzonego pozwem według zasad określonych w art. 77 ustawy prawo przewozowe. Na marginesie należy jedynie jeszcze zaznaczyć, iż wskazanie przez apelującego, że Sąd Rejonowy naruszył art. 77 ust. 2 prawa przewozowego jest chybiony, gdyż przepis ten dotyczy roszczeń z tytułu zwłoki w przewozie – a taka sytuacja nie ma miejsca w przedmiotowej sprawie.

Nie można zgodzić się z apelującym, iż w toku przedmiotowej sprawy powód nie wyczerpał drogi reklamacji, co czyni jego powództwo przedwczesnym. Zgodnie z treścią art. 75 ust. 1 ustawy prawo przewozowe dochodzenie roszczeń w postępowaniu sądowym

(...) przysługuje uprawnionemu po bezskutecznym wyczerpaniu drogi reklamacji, przewoźnikowi zaś – po bezskutecznym wezwaniu zobowiązanego do zapłaty.

Reklamację lub wezwanie do zapłaty uważa się za bezskuteczne, jeżeli dłużnik nie zapłacił dochodzonych należności w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia wezwania do zapłaty – art. 75 ust. 2 ustawy prawo przewozowe. W przedmiotowej sprawie powód wystosował

do B. S. wezwanie do zapłaty. Miało to miejsce w dniu 8 lipca 2013 roku. Wezwanie to pozwany otrzymał w dniu 9 lipca 2013 roku. Zgodnie więc z zasadą wyrażoną w art. 75 ust. 2 ustawy prawo przewozowe M. A. mógł uznać, iż postępowanie reklamacyjne okazało się bezskuteczne po upływie trzech miesięcy, czyli po dniu

9 października 2013 roku. Rzeczywiście powód z pozwem wystąpił wcześniej, bo już w dniu 26 lipca 2013 roku. Jednakże realia sprawy na dzień orzekania przez Sąd pierwszej instancji

i tym bardziej na chwilę rozpoznania apelacji przez Sąd Okręgowy bardzo się zmieniły. Należy uznać, iż na dzień wydania wyroku przez Sąd Rejonowy proces reklamacyjny jest zakończony, a wezwanie do zapłaty – za bezskuteczne, bowiem do dnia 9 października 2013 roku należność dochodzona w przedmiotowej sprawie nie została uregulowana. Oznacza to,

iż na dzień rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy roszczenie powoda było już wymagalne. Możliwość wdania rozstrzygnięcia w tak zaistniałej sytuacji procesowej daje wprost

art. 316 § 1 k.p.c., który mówi, iż po zamknięciu rozprawy sąd wydaje wyrok,

biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy; w szczególności zasądzeniu roszczenia nie stoi na przeszkodzie okoliczność, że stało się ono wymagalne

w toku sprawy.

Odnosząc się do zarzutu apelującego, iż wezwanie do zapłaty z dnia 8 lipca 2013 roku nie spełniało wymogów określonych w § 8 Rozporządzenia Ministra Transportu

i Budownictwa z dnia 24 lutego 2006 roku, to należy również uznać go za niezasadny.

Przepis ten wymienia elementy, jakie powinno zawierać wezwanie do zapłaty.

Z treści przepisu i zawartych w nim sformułowań nie można wyciągnąć wniosku,

iż wymienione elementy wezwania do zapłaty czy reklamacji mają charakter bezwzględnie obowiązujących i każde wezwanie powinno je zawierać. W ocenie Sądu są to istotne elementy wezwania, ale obowiązek ich wyszczególnienia należy odnosić indywidualnie

do poszczególnych sprawy. Powód zawarł te elementy poza dwoma - poza wskazaniem

w wezwaniu numeru i serii i poza pouczeniem o możliwości złożenia reklamacji.

W przypadku tych informacji nie były one obligatoryjne dla uznania skuteczności wszczęcia przez powoda postępowania reklamacyjnego.

Nie można też zgodzić się z zarzutem przedawnienia roszczenia dochodzonego pozwem formułowanego w oparciu o treść art. 77 ust. 1 ustawy prawo przewozowe.

Zgodnie z jego brzmieniem roszczenia dochodzone na podstawie ustawy prawo przewozowe przedawniają się z upływem roku. Natomiast okres przedawnienia w niniejszej sprawie należy liczyć od dnia, w którym zapłata powinna nastąpić. Zapłata z faktur VAT powinna nastąpić w dniach 14 lipca 2012 roku, 29 lipca 2012 roku i 15 sierpnia 2012 roku.

Pozew wniesiono w dniu 26 lipca 2013 roku. Oznacza to, iż jedynie co do faktury VAT z dnia 30 czerwca 2012 roku na kwotę 2 507,70 złotych istniała możliwość jej przedawnienia.

Co do faktur VAT z dnia 15 lipca 2012 roku i 1 sierpnia 2012 roku pozew został wniesiony przed upływem okresu przedawnienia, a wniesienie pozwu skutecznie przerwało jego bieg. Nie doszło również do przedawnienia należności z faktury VAT z dnia 30 czerwca 2012 roku, bowiem bieg okresu przedawnienia został przerwany przez złożenie przez powoda wezwania do zapłaty, co miało miejsce w dniu 9 lipca 2012 roku. Wezwanie do zapłaty zostało przez powoda złożone pozwanemu przed upływem terminu przedawnienia roszczenia i w tej sytuacji skutecznie jego bieg uległ zawieszeniu. Pozwany nie ustosunkował się do złożonego wezwania i nie uregulował też należności, a zatem zawieszenie nastąpiło na okres 3 miesięcy i upłynęło w dniu 9 października 2013 roku. W tej dacie jednak powód już

złożył pozew o zapłatę, a zatem do przedawnienia roszczenia nie doszło.

Mając powyższe na uwadze i uznając apelację za oczywiście bezzasadną Sąd Okręgowy – na podstawie art. 385 k.p.c. – oddalił apelację. O kosztach procesu

Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 3 k.p.c., § 12 ust. 1 pkt. 1 w zw. z § 6 pkt. 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Marzena Eichstaedt Iwona Godlewska Marzena Rudnik - Niewrzał